

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

SAMSUN'DA ŞEHİR İÇİ ULAŞIMIN GELECEĞİ

08.11.2020 04:15:17

Samsun'da Şehir İçi Ulaşımın Geleceği

Cumartesi günü İnşaat Mühendisleri Odası tarafından Samsun'da Serra Otel'de düzenlenen Ulaştırma Politikaları Çalıştayı'ndaydık. Şehirlerimizin ve özelde Samsun'un bugün karşı karşıya oldukları ulaşım problemleri ve çözüm önerileri üzerinde duruldu. Diyeceksiniz ki sorunlar çözüldü mü? Tabii ki hayır. Burası Türkiye, bırakın çözümü, mevcut sorunların analizi ve bu aşamalara nasıl gelindiğinin tespiti bile aylar sürer. Bunun için zaten bir araya geliniyor, bilgiler ve tecrübeler paylaşılıyor. Elbette bu Çalıştay'da da bazı tespitler yapıldı, öneriler getirildi. Bunların neler olduğu Oda yetkilileri tarafından mutlaka yayına dönüştürülecek olup, oradan takip edilebilir.

Bu vesileyle ben de sizinle konu hakkında kendi fikirlerimi paylaşmak istedim. Buyrun;

Samsun çok özel ve güzel bir şehir. Lâkin Samsun'da ulaşımı bugünden yarına rahatlatacak bir çözüm yok. Şu an seçim meydanlarında adaylar tarafından dile getirilen (şehir içi trafiği hemen rahatlatma anlamında) vaatlerin tamamının içi boş olduğunu söyleyebilirim.

Niye diye sorarsanız:

Samsun doğu-batı yönlü çizgisel gelişen bir şehir. Şehir Karadeniz'e paralel olarak (kıyı boyunca) gelişiyor. Güney yönde yamaçlara doğru çıkma ve yayılma eğilimi gösterse de denizi görece kadar sırtlara çıkıyor, orada kalıyor. Vadi içinden Ankara yolu boyunca gelişmesi ise çok sınırlı. Vadi dar, yamaçlar heyelan sahası ve buralarda zemin sabit değil.

Kötü ve çarpık kentleşme nedeniyle İlkadım ilçesi ikametgâh alanı olarak tıkanı. Otopark yok, sokaklar dar, binalar eski, kentsel dönüşüm için bile aktar çevir yapacak yer yok.

İl merkezi ve ilin ticarî merkezi de burada ve alternatifi de yok. Tıpkı ikametgâh alanları gibi ticari ve idari merkezde de sokak ve caddeler çok dar, yeterli park yeri yok. Şehir artık burada sıkışmış durumda ve nefes alamıyor.

Şehir içi ikametgâh hareketliliği ile İlkadım ilçesi kentsel alanı batı yönde Atakum tarafına göçüyor. Gerek içte (İlkadım'dan) gerekse çevre ilçe ve illerden gelen nüfus Atakum'da hızla çoğalıyor. Bu durum Atakum'da hiç yeşil alan kalmayacak şekilde bina sayısı ve yoğunluğunu arttırıyor. Atakum (kat sayısı daha da artarak) hızla İlkadım'a benziyor.

5.Samsun'da istihdam sorunu var. Çözmek için sanayileşmeye umut bağlanmış. Sanayi bölgesi ise doğuda Tekkeköy'de. Şayet Gıda Organize gibi, yeni sanayi bölgesi oluşturulursa (adaylar ısrarla bunu vadediyor), o da biraz daha doğuda Çarşamba tarafında olacak.

İlkadım'da sıkışan halk batı yönde Atakum'a, kısa zamanda burada ortaya çıkacak sıkışmayla daha da batıda Taflan (Bafra) tarafına ilerleyeceği görülüyor.Bu durumda ikametgah alanları batı yönde şehir merkezinden uzaklaşırken, iş alanları da doğu yönde şehir merkezinden uzaklaşıyor.

7.İkametgah alanları ile işyerleri arasındaki mesafe 30 km'lerden 50 km'lere çıkıyor ve bu (ışınsal, her yöne doğru değil) çizgisel, belli bir hat boyunca gelişme şeklinde oluyor.

Halihazırda bu iki kesimi birbirine Ordu-Sinop devlet karayolu ile tramvay bağlıyor. Doğu çevre yolu kısmen iş görse de Batı Çevre Yolu henüz yok ve ne zaman olacağı da belli değil. Çünkü henüz kamulaştırma falan yapılmış değil. Tünel çare olur mu, daha fizibilitesi bile yapılmamış ki ne zaman başlar ne zaman biter o da belli değil.

Samsun halkının refah düzeyi çok artıp da araç sayısı bakımından doyuma ulaşmış mı? Hayır. Araç sayısı her geçen gün artmaya devam ediyor. Araç yerine yürüme veya bisiklete binme alışkanlığı var mı? Yok. Vasıtası olanlar toplu taşıma araçlarını tercih ediyor mu? Hayır. Samsun böyle alışkanlıkları olan bir şehir de değil.

Samsun'da nüfus dengelenmiş mi, yani nüfus hareketliliği durmuş, göçler sabitlenmiş mi? Artık nüfus kemale ermiş bu mevcut nüfusa göre planlama yapabiliriz denebilir mi? Hayır. Bu durumda yaptığınız her plan yakın gelecek için belki ama, biraz uzak gelecek için geçerli olabilir mi? Hayır.

Bütün bu hususlar göz önüne alındığında Samsun'un trafik sorununu çözmek zorlaşıyor. Çözüm zorlaşırken problem her geçen gün daha da büyüyor. Çünkü Samsun şehrinde iş yerleri ile ikametgâh alanları birbirine yakın değil. Dahası her geçen gün aradaki mesafe artıyor. İnsanların büyük kısmı yürüme mesafesinde veya bisiklet gibi basit araçlarla ya da indi bindilerle işlerine kısa yoldan ve kısa zamanda ulaşamıyorlar. İki uç arasında gidip geliyorlar fakat arada trafiğin daha da kördüğüm olduğu şehir merkezi var ve buradan geçmek trafik akımını daha da zorlaştırıyor.

İşte Samsun'da böylesi bir problem var. Peki bunu kim nasıl çözebilir?

İşte burada diyorum ki Samsun çok özel bir şehir. Niye? Atakum doldu. Yerleşim alanı batıya kayarsa yazlık alanlar ve ilerisindeki tarım alanları konutlarla istila edilecek (ve ediliyor), doğuya doğru sanayi gelişirse yine en verimli topraklarımız hedef tahtası olmuş durumda. Aradaki mesafe arttıkça da ulaşım problemi büyüyor. Bu durumda bir yol değil, iki yol değil, ne çevre yolu, ne tünel bu derde deva olmaz, hiç kullanmadığımız deniz yolu bile kullanılsa yine çare olmaz. Çünkü trafik (sabah işe, akşam ikametgâhlara doğru) hep tek yönlü ve belli saatlerde de yoğun olacak.

Çare nedir dersiniz? Öncelikle ikametgâh alanları ile iş alanları mümkün olduğu kadar birbirine yaklaştırılmalıdır. Şehir tek merkezli değil, çok merkezli olmalıdır.

Bunlar yapılmadıkça tünel de yapsanız, metrobüs de koysanız artan trafiği rahatlatmak mümkün olmayacaktır. Ayrıca, Türkiye enerjisi bol bir ülke değildir. Herhangi bir enerji darlığında bu kadar mesafeler arasında insanları nasıl getirip götürceğinizi de ulaşım planlamalarına dahil etmek zorundasınız. Daha çok söylenecek söz olsa da bu kadarı yeterlidir.

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ